

Elmentek a jó Istenhez előre, nekünk helyet csinálni és midőn mi itt árván könnyel áztatjuk nyomdokukat, ők megdicsőült arcczal várják azokat, kiket itt hagytak, kiket ők szerettek. Hisz igazán boldogok — ő nélkülök — ők sem lehetnek. Mikor teljesedik be kívánságuk, ki tudja mikor üt az óra, mely egyesíti az elváltakat? Addig üres a ház. Nyomott a hangulat és kedélyünk a bús ideák vert útját járja. Ki-kitér előle, újra visszatér órája, mint pille, mely önként megy a tűzhalálba.

1906. aug. 27. A nagy bánat — akár hosszú, gyötrelmes órák árán ejt hatalmába, akár mint villám sujt le körünkbe — félelmes ellenség gyanánt lesz úrunkká, azután oly barátunkká, kítől nem birunk megválni. Csak később, nagy idő elteltével, midőn fájdalomunk esillapodott és meglazult a kapocs, mely hozzáköt — a távolból borzalommal gondolunk vissza az átélt szomorú napokra.

A bánat, mely minket ér, fokmérője a baráti érzésnek, melylyel irányunkban viseltetnek. A ki nem osztozik őszintén bánatunkban, az nem lehet barátunk.

A barátság, oly szó, melyet mindenki ajkára vesz, de a melynek értékét és kötelezettségét kevés ember fogja fel és teljesíti.

BR. PETRICHEVICH HORVÁTH KÁLMÁN.

IRODALMI ÉRTESÍTŐ.

Zsinati imák és beszédek. A csókfalvi unitárius zsinaton mondott imák és beszédek külön füzetben megjelentek. Régi szokása a zsinattartó köröknek, hogy az ily ünnepség alkalmával tartott imákat és beszédeket kiadják. Azt cselekedte most a zsinatot együttesen tartó küküllői és marosi egyházkör is. A püspök ékeszavú beszédei mellett magába foglalja a két nap alatt tartott összes beszédeket. Mindenik szónok a legjobbat hozza elő magából az ünnepség alkalmára, folyóiratunkból is régebb ismertek és ifjú emberek. Itt jelezzük a füzet egész tartalmát: Ima. Kelemen György. Az igazság napja. Ima és beszéd. Vári Albert. Üdvözlő beszéd. Ferencz József. Urvacsorai beszéd és imák. Ürmösi Kálmán. Jézus országa nem e világból való. Ima és beszéd. Kelemen Árpád. Urvacsorai beszéd és imák. Nagy Béla. Az igehirdetés. Ima és beszéd. Guido Béla. A valláserkölcsei élet ápolása szóval és csele-

kedettel. Lelkész felavató beszéd. Ferencz József. Bezáró ima. Kelemen Albert. A füzet nyomtatott Marosvásárhelyt, a czímlapon a esókfalvi templom képével.

A short account of the Unitarian Church of Hungary. Compiled under the auspices of the Right Rev. Bishop *Ferencz*. p. 39. Budapest, 1907. Külföldön mind nagyobb érdeklődést tanúsítanak a legrégebb unitárius egyház hitelvei, történelme és szervezete iránt. Ily érdeklődés, egyenes megkeresés következtében állítottatott össze e füzet angol nyelven, főleg Ferencz József püspök Unitárius egyháztörténete alapján többek közreműködésével e czimek alatt: I. Historical Retrospect. II. Principles of Belief. III. Organisation. IV. Divine service. V. Education. VI. Financial state. VII. Rules and Regulations. VIII. Public laws. IX. Literature. X. List of Congregations. A tájékoztató füzetet, illető külföldi barátunk megküldötte az összes német és németalföldi egyetemeknek, melyek most szives sorokban mondanak érte egyházunk püspökéhez intézett leveleikben meleg köszönetet. A füzet kapható Budapesten, Józán Miklós lelkésznel (V. Koháry-utca 4. sz.).

Tompa Mihály. Irta Szentimrey György. Budapest, 1907. 82 l. Ez a kis füzet „Tompa erőteljesen kialakult egyéniségének uralkodó jellemvonásait akarja kifejteni s vizsgálni, hogy maradandó becsű művei által mit és mennyit adott fajunk szellemi fejlődéséhez“. Elég dicséretes vállalkozás s komolyan el is lehet hinni, hogy ez volt a czélja a bizonyára nagyon fiatal szerzőnek. A baj csak az, hogy a filozófiáért is él-hal. A filozofia meg úgy áll bosszút e miatt, hogy a természetes, józan, értelmes beszédnek irgalmatlanul kitekeri a nyakát. Szentimrey szerint: „inkább az olvasók szórakozás hiánya pótlásának erőfokán mérik az irodalmi művek értékét, semmint intuitív örök minőségükön“ (4. l.). „Az egyesek műveltségi foka s ettől meghatározott abstractio ereje szerint sokképpen eltérő itéletek keletkeznek az elég jelentékenységre izmosult egyének egységes központi alapjelentésének kihatásai, tartalmi önprojectiói felől“ (1. l.). A ki meghal, annak a Szentimrey nyelvén „véget ér földünkön való átvonulása“ (28. l.); a ki pedig szerelmes lesz, az úgy tesz, mint Tompa, a ki — Szentimrey költői nyelvén — „zavartalan kéjjel hizlalta csodálkozó szemét délibábos eszménye szépségével“ (11. l.). Ez az idézet a szerző izlésére is világot vet, kritikai bonczolgatásaira nézve meg klasszikus példa a következő: „Miskolczon lépett benső barátsággra Lévay Józseffel, ki már akkor figyelemre

méltólag irogatott, a ki még most is pengeti *fiatal hatalmú lantját, édesen, meghatóan, fenségesen*“ (20. l.). Ah és oh, minek nem vár egy kicsit a nyomdafestékkal?!

(P. M.)

Népszerű egészségtan ez. a. Dr. Barabás József hódmezővásárhelyi orvos a „Tudományos zsebkönyvtár“ sorozatban (Budapest, Stampfel-féle könyvkiadó vállalat) igen hasznos könyvet írt, melyben a lakásra, ruházatra, táplálékra stb. vonatkozó hygieniát tárgyalja, teljes szakszerűséggel. A könyv ára: 1-20 korona.

KÜLÖNFÉLÉK.

Rendkívüli főtanácsi gyűlés. Az unitarius egyház nov. 24-én rendkívüli főtanácsi gyűlést tartott. Ferencz József püspök nyitotta meg az ülést azzal a tartalmas beszéddel, melyet fennebb közlünk. Az elnöki megnyitó után a gyűlés legelőször azt határozta, hogy a király Ő Felségét abból az alkalomból, hogy nehéz betegségéből felépült, a miniszerelnökség útján örömről fogja értesíteni. Meghatározta azt is, hogy a vallás- és közoktatásiügyi ministert üdvözli, hogy az 1848. XX. t.-cikk alapján törvényjavaslatot szándékszik az egyházak segélyezésére és az egyházközségek terheinek könnyítésére, a képviselőházhoz beterveztetni. Azután megejtetett, a miért a rendkívüli főtanács tulajdonképp összejött, a közpénztárnok megválasztása, Hadházy Sándor egyháztanácsos személyében, egyhangu szavazással. Hadházy, ki eddig kolozsmegyei gyámpénztárnok volt, hosszabb beszédben fejezte ki köszönetét és tett ígéretet a hív munkára, melylyel szolgálni kívánja az egyházat, mire erőt, kitartást, segedelmet kívánunk, hogy ígéretét beválthassa. Albert Dénes egyh. tanácsosnak a pénztárnokság ideiglenes vitelért köszönet szavaztatott. Még egy pár ügyet tárgyalt a rendkívüli főtanács, melyek közül a vallásanári minősítés szabálytervezetét az egyházkörökhöz utalta megvizsgálásra és ezzel a gyűlés bevégeződött.

Barabás András és Kovács Kálmán új főtanácsi tagok ezen a gyűlésen tették le a szokásos esküt.

A szabadtanítás congressusa, mely Pécsen octoberben tartott, kétségtelenné tette, hogy a vallásellenes collectivismusnak immár szép Magyarországon is vannak hívei, hogy boldogítsák a mi társadalmunkat; vannak „szabad gondolkozóink“. Mit ígér, mit nyújt a „szabad gondolkozók“ tana? . . . Franciaország nemesak az ultramontanismust próbálta ki, hanem néhány évtíz alatt a másik